

VA-verksamhet

Inledning

Arbetet med att jämföra VA-verksamheter påbörjades 2002. En arbetsgrupp, bestående av en ekonom från varje kommun, samlar in och ställer samman uppgifter. Arbetsgruppen samarbetar med en referensgrupp bestående av kommunernas VA-chefer.

Syftet med jämförelserna är i första hand att se om kommunerna kan lära av varandra men även att kunna finna förklaringsfaktorer till de stora skillnader som finns i avgiftsuttag mm.

Gemensamt för samtliga kommuner i benchmarkinggruppen är att VA-taxan ligger över genomsnittet i landet. Orsaker till detta är bland annat olika geografiska och geologiska förutsättningar samt ojämn belastning över året.

Riksdagen har antagit en ny lag om allmänna vattentjänster som gäller från 1 januari 2007. Lagstiftningen ställer bland annat krav på att VA-verksamheten särredovisas från annan verksamhet. Huvudsyftet är att säkerställa att avgiftsuttaget inte blir för högt över tiden.

En ny modell togs fram 2008 med delvis nya nyckeltal. Årets arbete har bestått i att uppdatera nyckeltalen med aktuella värden.

Nyckeltal

Nyckeltalen är delvis valda med tanke på att kunna göra jämförelser även på riksnivå. Jämförelsetal på riksnivå bygger på statistik från Svenskt Vatten och avser kommuner med ett invånarantal mellan 10 000 och 25 000. Tanken är att nyckeltalen skall belysa verksamheten ur olika perspektiv, som produktion, miljö, ekonomi samt kvalitet och störning.

Produktion

Tillskottsvatten, m3/km avloppsledning och dygn

	2008	2009	2010
Lysekil	42,53	33,56	26,02
Munkedal	22,58	14,79	9,94
Sotenäs	26,61	23,53	22,63
Strömstad	14,58	8,92	9,8
Tanum	18,79	15,84	12,75
Riket	24,95	20,73	

Med tillskottsvatten avses hur mycket den reade volymen överstiger den sålda volymen. Denna mängd har sedan ställts i relation till antalet km avloppsledning. Ett lågt värde indikerar ett bra avloppsledningsnät men värdena påverkas mycket av nederbörds mängden under året. Samtliga kommuner utom Strömstad visar lägre värden 2010 än 2009 sannolikt beroende på lägre nederbörds mängder. I Sotenäs består ledningsnätet på många håll av kombinerade spillvatten- och dagvattenledningar vilket bidrar till ett högt värde.

Utläckage dricksvatten, m3/ km vattenledning och dygn

	2008	2009	2010
Lysekil	11,12	6,40	8,05
Munkedal	1,93	2,16	1,92
Sotenäs	7,37	9,90	6,59
Strömstad	7,98	4,87	5,87
Tanum	2,05	1,64	2,04
Riket	5,86	7,11	

Med utläckage dricksvatten avses hur mycket den producerade volymen överstiger den sålda volymen. Denna mängd har sedan ställts i relation till antalet km dricksvattenledning. Ett lågt värde indikerar ett bra ledningsnät för dricksvatten med lite utläckage. Tanum och Munkedal visar bättre värden jämfört med genomsnittet för riket.

Miljö

Elförbrukning kWh / m3 producerad volym dricksvatten

	2008	2009	2010
Lysekil	0,51	0,55	0,54
Munkedal	0,48	0,43	0,42
Sotenäs	0,59	0,57	0,61
Strömstad	0,51	0,55	0,57
Tanum	1,05	1,06	1,07
Riket	0,68	0,70	

Nyckeltalet visar elförbrukningen för vattenverk och tryckstegring förhållande till volym. Kommunens topografi påverkar nyckeltalet. Samtliga kommuner förutom Tanum hävdar sig väl i jämförelse med riket. Tanum har långa ledningar och stora höjdskillnader mellan vattentäkt och verk samt mellan verk och abonnent som ger hög elförbrukning.

Elförbrukning kWh / m3 renad volym avloppsvatten

	2008	2009	2010
Lysekil	0,54	0,60	0,72
Munkedal	0,86	0,99	1,10
Sotenäs	0,51	0,54	0,56
Strömstad	0,95	0,83	0,70
Tanum	0,85	0,98	1,18
Riket	0,61	0,71	

Nyckeltalet visar den elförbrukningen för avloppsreningsverk i förhållande till renad volym. Ett större antal små reningsverk påverkar nyckeltalet för Tanum och Munkedal negativt.

Kemikaliekostnad kr/ m3 renad volym avloppsvatten

	2008	2009	2010
Lysekil	0,34	0,18	0,28
Munkedal	0,28	0,40	0,50
Sotenäs	0,34	0,52	0,45
Strömstad	0,31	0,27	0,33
Tanum	0,38	0,62	0,68
Riket	0,34	0,29	

Nyckeltalet visar kostnaden för tillsatser av kemikalier vid rening i förhållande till volym. Anledning till att mäta kostnad i stället för faktisk mängd beror på att kemikalierna levereras i olika form vilket försvårar jämförelser baserad på förbrukad kvantitet.

Ekonomi

Driftskostnader, exkl. kapitalkostnader kr / m3 såld volym

	2008	2009	2010
Lysekil	32,60	29,60	31,97
Munkedal	26,30	27,96	28,00
Sotenäs	19,90	22,20	20,63
Strömstad	25,71	24,87	31,47
Tanum	35,91	32,90	35,23
Riket	21,19	22,74	

Nyckeltalet visar totala driftskostnader exklusive kapitalkostnader i förhållande till såld volym. Samtliga kommuner ligger över jämförelsetalet för riket. Höga kostnader kan bero på många små anläggningar, förhållandevis låg volym och få abonnenter, höga kostnader för ledningsdragnings etc. I Sotenäs beror den relativt låga kostnaden för såld volym delvis på stordriftsfördelar. Kommunen har en jämförelsevis stor vattenproduktion tack vare storförbrukare som fiskberedningsindustrin och på grund av att de flesta hushållen är anslutna till kommunalt vatten.

Årsavgift normalvilla, kr / år

	2008	2009	2010
Lysekil	5 750	6 063	6 063
Munkedal	6 889	7 380	7 380
Sotenäs	7 133	7 140	7 140
Strömstad	6 462	6 853	6 853
Tanum	7 510	7 810	7 810
Riket	5 373	5 632	5 823

Årsavgifter för en villa med 150 m3 årsförbrukning av vatten. Samtliga kommuner ligger betydligt över riksgenomsnittet och Munkedal, Sotenäs och Tanum befinner sig bland de 40 kommuner som har landets högsta VA-taxa. Alla kommuner har dock förbättrat sin position från 2009.

Kvalitet och störning

Antal läckor per km dricksvattenledning

	2008	2009	2010
Lysekil	0,07	0,07	0,09
Munkedal	0,05	0,06	0,07
Sotenäs	0,06	0,04	0,13
Strömstad	0,08	0,04	0,07
Tanum	0,04	0,04	0,07
Riket	0,07	0,08	

Antal stopp per km avloppsledning

	2008	2009	2010
Lysekil	0,03	0,01	0,02
Munkedal	0,02	0,02	0,03
Sotenäs	0,08	0,07	0,13
Strömstad	0,03	0,04	0,03
Tanum	0,13	0,12	0,06
Riket	0,11	0,12	

Med undantag av enstaka år visar samtliga kommuner bra värden i förhållande till riket.

Sammanfattning

Baserat på 2009 års uppgifter ligger samtliga kommuner sammantaget för utvalda nyckeltal bättre än riket. Strömstad är den kommun som har bäst värden. Därefter följer Lysekil, Munkedal och Sotenäs som en relativt samlad grupp. Tanum har sammantaget något lägre värden.

Framtid

En ökad dialog mellan referensgrupp och arbetsgrupp hade varit önskvärd. Tänkbara områden inom ett utökat samarbete kan vara framtagande av kvalitetsnyckeltal ur ett brukarperspektiv och förbättrad information till abonnenter och allmänhet.